

Mnislav Zelený Atapana

Pokrokem k zániku

Výběr novinových článků a blogů z let 1969–2017

Argo 2018

Mnislav Zelený Atapana

Pokrokem k zániku

VÝBĚR NOVINOVÝCH ČLÁNKŮ A BLOGŮ Z LET 1969–2017

Přebal s použitím fotografie Richarda Klíčníka
navrhl a graficky upravil Martin Radimecký.
Doslovy Jan Hnízdl a Jaroslav Dušek.
Fotografie jsou vybrány z archivu Mnislava Zeleného Atapany.
Autorem fotografie na straně 76 je Marek Zelený.
Jazyková redakce Jiří Popiolek.
Odpovědná redaktorka Markéta Nová.
Korektury Soňa Čapková.
Technický redaktor Milan Dorazil.
Vydalo nakladatelství Argo,
Milíčova 13, 130 00 Praha 3, www.argo.cz,
roku 2018 jako svou 3662. publikaci.
Sazba Martin Radimecký.
Vytiskla tiskárna Těšínské papírny.
Vydání první.

ISBN 978-80-257-2559-7

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod Kosmas
Sklad: Za Halami 877, 252 62 Horoměřice
Tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387
E-mail: odbyt@kosmas.cz
www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit
v internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

Pokrokem k zániku je symbolická zkratka našeho života i lidské civilizace. Prostě se něco narodí, vyroste a zase zajde. Je to zcela normální, přirozené, ale nelze to vnímat nihilisticky, že vlastně nemá ani cenu se narodit, když stejně nakonec zemřeme. Jsme tady, my lidé, podobně jako všechna zvířata živočišné říše i rostliny rostlinné říše, abychom se rodili, žili, rostli a drželi tu vlajku životní existence, i když konec by měl být každému jasný. A podle toho bychom se měli chovat, abychom odešli ze světa s pocitem dobře vykonaných aktivit a vychovaných nových generací, že jsme zaseli sémě do úrodné půdy.

I civilizace přicházejí a zase mizejí jakoby ve vzduchoprázdnu, i když zanechávají odkaz. Jsme však nepoučitelní, domnívající se, že jsme chytřejší než kdokoliv před námi a že zde budeme věčně. A někteří vědci se dnes snaží stát Bohem a život prodlužovat, což je proti principu přírodních zákonů. I konec je nám předurčen, zvláště když se chováme macešsky k naší matičce Zemi a kořistíme z ní, abychom uchlácholili naši bezuzdnou chamtivost a nesmyslnou snahu být stále bohatší a mocnější s nekonečnou potřebou stálého růstu výroby a ekonomiky. Dostali jsme se do spárů pouze materialistického chápání světa a obrovského technického pokroku, kdy se naivně cítíme pány Všemohíru. Naivně se domníváme, že náš pokrok všechno zvládne a zachrání nás i před kolapsem. Naivně se domníváme, že vše uplatíme. Před lety nás učili komunističtí vůdci „poručíme větru, dešti...”

Dnes se tomu sice smějeme, ale spějeme do stejných osidel. Čím víc se odvracíme od přirozenosti, tím víc zcela logicky bojujeme proti naší matce Zemi, a ta si to nenechá líbit. Narušujeme všechny principy a zákonitosti existence na Zemi. Všechno má své kořeny, i každá kultura má prapůvod vycházející z determinace životním prostředím. Nemám rád babylonské věže, jakýsi předobraz globalizace, násilné globalizace cestou válek, uměle vybudovaných migrací nebo z úředního nařízení. To vše bohužel probíhá, ale bělošská nabubřelost shlížející z vysokého piedestalu technického superpokroku na zbytek světa, plná přehlížení přírodních zákonitostí, vede pouze k záhubě.

Nechci působit staromilsky, ale mrzí mě jednostranné zaměření naší euroatlantické civilizace, kde všechno v rukou mají IT a jejich počítače, kde vše směřuje k robotům či kyborgům s možná lidskou tváří, a zničení lidí jako takových. Tedy zničením naší civilizace. Jsme sebedestruktivní. Přejde zřejmě civilizace jiná, silnější, asi jako přišli dobyvatelé do Ameriky, a indiáni jednoduše vycítili, že je to jejich konec. Možná přijdou silnější, bezohlednější, a před nimi nás nezachrání ani počítače. Náš svět pomalu končí kvůli nám samým, a nelze si nevzpomenout na slova Stephena Hawkinga, skvělého následovníka Newtona a Einsteina, který nás během svého života nabádal, abychom se zachránili a odletěli z této Země jinam, dokud je čas.

Latinská Amerika je můj osud. Před padesáti lety jsem vyrazil do světa na vandr, abych jej poznal vlastníma očima, poněvadž jedině jim věřím. A jak bývalo dobrým zvykem, na vandr jsem vyjel bez peněz, konkrétně s jednou anglickou librou. Jedině tak lze poznat svět a lidi v něm až do samého morku kosti. Jejich názory, jejich víru, jejich život. Pozoroval jsem tamější život očima putujícího studenta bez koruny v kapse a poznával tak lásku bližních i zcela neznámých, ale také válečné strasti a bolesti. Poznal jsem i bídu těch nejbědnějších, ale stále milujících život.

Po dvou letech jsem se vrátil do normalizace a prožil ji se vším totalismem. V roce 1973 jsem na filozofické fakultě u pana profesora Josefa Polišínského sice dostal možnost pracovat na aspirantuře o „indiánech“, ale podmínkou byl vstup do KSČ. Pro někoho to byla kosmetická drobnost, já jsem ale vstup k rovnějším mezi rovnými nekompromisně odmítl. Pan profesor to chápal a bylo mu líto, že nemůže tuto bolševickou hydry přemluvit. A tak jsem si zazdil cestu do akademického světa. Kolegové-vědci se mi po straně posmívali, že se živím osvětou, přednáškami, výstavami a psaním populárních článků. Nějak jsem rodinu živit musel, ale na druhou stranu jsem měl víc posluchačů než oni.

Pak jsem to po několika letech úplně dorazil, když jsem u stát-nic odmítl skládat povinnou zkoušku z marxismu-leninismu. A tak jsem ani nezískal titul, i když má diplomka byla uznána jako doktorandská. Psal jsem ji na základě svých deníků a poznámek z ročního pobytu v Peru na dvou místních univerzitách (Universidad Nacional Mayor de San Marcos a Pontificia Universidad Católica del Perú) v Limě, ale převážně v džungli na řece

Madre de Dios mezi indiány kmene Ece'je. Toto etnikum bylo tehdy i v Peru zcela opomíjené, taková „ztracená varta“, a tak má práce, s výjimkou několika drobných publikací misionářů v uplynulých dvou stoletích, přinesla první základní etnografické i historické informace. Díky dobrým lidem, kteří ještě zůstali na ministerstvu školství, mi studijní pobyt zpětně uznali za legální.

Nebyl jsem sice člověk s dalším titulem, ale po čtyřiačtyřiceti letech jsem dostal obrovskou satisfakci, na kterou se žádný akademický titul nemůže ani hrabat. Indiáni Ece'je žijící stále v Palmarealu zcela podlehlí náporu civilizace, zejména módním technologickým vynálezům, a tak používají víc mobily než luky a šípy. Je to děsivé, jak za jednu generaci může zmizet kultura jednoho etnika. Z jejich dávného umění už jim toho moc nezbylo, ale přesto se cítí dál indiány a rádi by se ke svým tradicím vrátili, jen nevědí jak.

V roce 2017, kdy jsem měl problém s páteří, jim můj kamarád přivezl moji diplomku, kde uviděli mé nákresy různých druhů jejich košíkářských výrobků, luků, šípů s různými hroty, původních oděvů s kresbami a podobně, a byli nadšeni. Náčelník Augusto César Yohajé, kterého jsem před čtyřiceti šesti lety choval na klíně, mi přes video vzkázal, že se budou podle mé knihy učit opět být indiány. Nemohl jsem se dožít lepší pochvaly. Dá se říct, že jsem zachránil část jejich kultury.

V polovině sedmdesátých let jsem pracoval tři roky v Art Centru a vedl práce na muzeu Bílé revoluce šáha Rezy Pahlavího v Teheránu. Žil jsem proto nějakou dobu v Íránu (raději mám název Persie, spíš dýchá tisíciletou historií). Víkendy jsem trávil v zapadlé vesnici obehnané hliněnými hradbami někde v horách na západě země, daleko od hlavního města. Poprvé jsem tam zabouchal na vrata jako pocestný, a byl jsem přijat. A tak jsem žil s muslimy, měl jsem je rád a oni mě. Každý víkend po dobu půl roku na mě čekali a těšili se, jak se budu zase divit velkým datlím, které jedí, zatímco tu druhou kategorii mají pro velbloudy, a teprve třetí, nejhorší, posílají nám do Evropy.

V Brazílii jsem v osmdesátých letech žil s černochoy v brazilské Bahii. Poznával jsem nejen capoeiru, candomblé, makumbu, tradice vycházející z vúdú, ale žil jsem i mezi nejnížší sortou černošských žebráků s nezahojenými vředy a pahýly místo nohou či rukou. Bydlel jsem v jejich městské ubytovně s kovovými

palandami a přenosnými prkny místo matrací a noci protrpěl mezi chrchláním krvavých a hnisavých zvratků a pachem hnijících nohou. Přijali mě mezi sebe a každý den jsem je pozoroval, jak ráno, když s hadicí spláchnou krev a hnis z betonu podlahy, se pomalu hrabou a kulhají za svou žebrotou. Naplnilo mě to jejich obrovskou silou, že život nevzdávají tak lehce a hrdinně jej nesou dál.

Nešlo nepoznávat i archeologické památky Nového světa, dávné časy ztracených civilizací od Mexika po Peru. Ale nejvíce času jsem stejně trávil mezi indiány And i Střední Ameriky, abych na dlouho skončil mezi amazonskými indiány. Pozoroval jsem svět, abych se od nikoho nenechal balamutit velkohubými kecy, politickými projevy a hesly.

A tak jsem poznával všechny tři základní lidské rasy: europoidní, neboli kavkazoidní, mongoloidní a negroidní. A o tom jsem také začal psát, o všech kulturách, o věroukách, jichž si všech bez rozdílu vážím a které byly determinovány prostředím. Navštívil jsem různé indiánské kultury a kmeny, které mě lákaly právě přirozeností svých členů dodržujících rovnováhu mezi materiálním a duchovním chápáním světa. Když však jejich vývoj dospěl v průběhu historie k vrcholu, jejich kultura se rozpadla. A právě proto jsem nejvíc přilnul k amazonským indiánům, ke své celoživotní lásce, kteří pokrok dávno zavrhli, žijí nadále jen díky kopírování přírodních zákonů a zrušili materiální touhy. Jako by intuitivně cítili, že orientace na materiálno vede ke zkáze. Podle nás jsou chudí, ale šťastní. My své štěstí a radost hledáme celý život a snažíme se je nahrazovat materiálními statky, kterými bohužel zahrnujeme i naše děti.

Právě pohled kulturního antropologa mi umožnil vidět v porovnání s přírodními národy nešvary naší civilizace, zvláště když jsem měl možnost stát se členem několika amazonských kmenů v brazilské, ekvádorské, peruánské a venezuelské Amazonii. A tak jsem začal chápat i jejich filozofii a hluboké poznání přírodních zákonitostí, které nám zůstávají skryty. Přilákal mě jejich způsob života, přirozenost. Jsou transparentní a nikam se nehrnou. My transparentní nejsme a hrneme se někam pořád. Oni, i když jsou stále polohladoví, nejsou nenažraní. My neustále nenažraní jsme, a chceme víc. Žádné majetky nevlastní a ani nic mít nechťejí. O tom nelze nepsat a neporovnávat naše dvě

tak odlišné civilizace. Jejich kulturu amazonských lesů a naši západní, či takzvanou euroatlantickou.

V Jižní Americe jsem si zopakoval i část naší historie: snahu o vybudování socialismu za každou cenu, ať to stojí cokoli. A tak jsem řadu let sledoval pád bohaté Venezuely až na samé dno, abych na druhé straně viděl, jak o bohatou Kolumbii usilovaly teroristické bandy guerill, takzvaných revolučních vojsk, bojujících za kolumbijský socialismus a neštítících se žádných zvrstev proti lidskosti. Poznával jsem i korupční latinskoamerické vlády padající pod tlakem lidu, boje o smaragdy a drogy, politické přemety. Zpozorněl jsem sledováním místních revolucí, guerill, narkomafie, fotbalové války, superkorupce, osobností jako Che Guevara, Chávez, Correa, Gabo Márquez, Šakal, zvlášť když jsem měl pět let možnost sledovat zdejší politické klima zblízka jako český velvyslanec v Kolumbii a Ekvádoru. Jako vlastence mě vždy dojímalý dramatické historky obyčejných českých krajanů v dalekých zemích. Měl jsem možnost poznat jich několik při svých cestách po Americe a chtěl bych jim složit hold za jejich češství, za vůli přežít i v těžkých podmínkách. Vždy mě potěšilo, že se ve světě neztratili a vydobyli si své postavení.

V Starém světě jsem kriticky pohlížel na globalizaci začínající někdy v dávných letech objevů a koloniálního dobývání světa, úředního molocha EU s politickou korektností alias lživostí, terorismus, migraci, na naši politickou smetánku, nepokoru i bombardování Libye. Rád jsem vyzdvihl například dodnes neznámé postavy naší historie, které během protektorátu zachránily stovky našich židovských spoluobčanů, ale ukazoval jsem i na naši nedokonalost a rozcapenost.

A protože nejsem vázán ani placen nikým v akademickém, politickém ani jiném občanském světě, protože jsem nezávislý a nepotřebuji být nikomu vděčný, ani za svá studia, ani za cesty, protože jsem od nikoho nezískával dotace, stipendia, podpory či dary, mohu si říkat, co si o světě, který jsem padesát let intenzivně osobně poznával, myslím. Nemusím mluvit korektně, což je politicky módní a zcela zavádějící, ba přímo lživé, ale tak, jak to vidím, či lépe řečeno, jak by to viděli „moji“ amazonští indiáni. Naši jedinou možností je návrat ke kořenům a zpomalení děsivého tempa, kterým jedeme, aniž to víme. Měl by to být i návrat k pokoře vůči matce Zemi, což úředníkům a politikům EU, kteří

nás nevedou správnou cestou, je zcela ukradené, protože jsou v zajetí vlastních zájmů. Nám jen předhazují vějičky s cestou k lepším zítřkům podobně jako před lety jejich komunističtí předchůdci. Indiáni by jim na to neskočili, ti chtějí zítřek stejný jako dnešek, jako včerešek, jako před stovkami let: stále stejně dobrý.

Zkusme si každý najít vlastní alternativní cestu a nenechme se poblouznit politiky, úředníky ani reklamami nadnárodních korporací stahujícími celou Zemi do spleti pavučin.

A.

**Krajani
v Jižní Americe**

Osudy šéfredaktora Mundo Eslavo

ČESKOSLOVENSKÝ SVĚT, 1970

V roce 1922 odjel z Prahy nenápadný osmnáctiletý kluk Miroslav Jiras do Brazílie s ideály procestovat svět a zkusit štěstí. Brazílská vláda právě v té době hledala přistěhovalce a zvýhodnila ceny lodní dopravy na minimum. Byl to dobrý první počínek jeho jihoamerické cesty, ale i první krok k budoucímu novému domovu na zámorském kontinentě. Cena 2100 Kčs z Prahy do Rio de Janeira představovala nejen jízdenku a třicet bezstarostných dní cesty, ale i týdenní hotel v Janově před cestou a měsíční pobyt v hotelu na ostrově Ilha des Flores nedaleko Rio de Janeira. Tento pobyt, který byl hrazen státním účtem, byla vlastně karanténna a zároveň aklimatizační doba pro přistěhovalce.

Svou životní cestu začal jako většina od píky, v jeho případě jako umývač nádobí v hotelech Rio de Janeira, São Paula nebo jako dělník na stavbě. Okolí a tvrdé podmínky přispěly i k rychlejšímu zvládnutí portugalštiny a španělštiny. V necelých devatenácti letech se již stal vedoucím hotelového poschodí. Svůj věk musel tajit, ale i tak si ještě přivydělával domácí výrobou holicího mýdla. Později také prodával látky a vedl kavárnu, ale to již bylo v Kolumbii v městě Barranquilla, kam odjel v letech 1925 přes Trinidad a Tobago, Holandskou Západní Indii a Venezuelu.

Původní plán cesty přes Střední Ameriku do USA změnil a v roce 1928 se vrátil na osm let do Prahy. Stal se osobním tajemníkem kubánského a salvadorského velvyslance v Praze a ve Španělském institutu pracoval též jako tajemník. V roce 1936 byl vyslán opět do Jižní Ameriky, tentokrát jako stálý zástupce Exportního ústavu československého do Peru.

Naše velvyslanectví v Limě bylo zřízeno až v roce 1937, jeho pracovníci však přijeli na zcela připravenou půdu právě od Miroslava Jirase. Během jednoho roku činnosti získal mnoho vlivných známostí a jeho jméno, jakož i jméno Československa, vešlo ve známost po celé veřejnosti. Napomohlo tomu nejméně třicet článků o historii, kultuře a obchodní situaci naší země v novinách *La Prensa*, *El Comercio*, *La Crónica* a mnoha jiných.

Potom přišla fašistická okupace Československa a druhá světová válka. Miroslav Jiras napsal Národní radě v Chicagu

Mundo Eslavo

REVISTA DEMOCRATICA ALIADA
PARA LA AMERICA LATINA

Editor y Director: MIROSLAV JIRAS

Redactor responsable: ERNESTO DIEZ FERNANDEZ

SEMIERIO DE 10 DOLARES
PRECIO EN EL PERU 80 ctvs.

AÑO IX

LIMA — 1946

Nos. 84—85

PRIMER ANIVERSARIO DE LA LIBERACION DE CHECOSLOVAQUIA

Miroslav Jiras založil roku 1937 časopis *Mundo Eslavo* a vydával ho až do roku 1948 prakticky bez jakékoli finanční pomoci.

dopis s dotazem, jak mohou krajané v Peru republice pomoci. Dostal odpověď: Sdružit se ve spolek a jako takový se spojit s Národní radou. „Spolek Čechoslováků v Peru“ byl založen 25 členy v roce 1939. Později bylo členů přes osmdesát. M. Jiras byl zvolen jako člen tříčlenného výboru spolu s Dr. Šemberou a Ing. Ševčíkem. Pravidelně dostávali zprávy o situaci v Československu a rozšiřovali je do Peru. Jednou týdně, vždy v pondělí, měl Jiras čtvrt hodinovou relaci v Radio Nacional. Obsahovala krátké informační zprávy o Československu, klasickou i lidovou hudbu. Pořádaly se přednášky o velkých historických postavách Čech a Slovenska. Časté byly též dýchánky a zahradní slavnosti s ostatními spojeneckými národy, tzv. „kermesse“. Každý národ k různé příležitosti pozval ostatní, vystavily se stánky s typickými produkty, jídlem či pitím. Výtěžek se posílal na Fond československé vlády v Londýně. Spolek též zakoupil velký pozemek Ricardo Palma za městečkem Chosica. Bylo to krásné místo pro rekreaci, mikulášské a jiné slavnosti i spolkovou činnost.

Zřízením protektorátu v našich zemích převzaly zastupitelské úřady německá vyslanectví. Jeden z mála, kdo úřad neodevzdal, byl Vladimír Smetana v Chile. Ten pověřil Jirase vedením a vyřizováním konzulárních záležitostí československé kolonie v Peru. Současně jej požádal, zda by mohl u peruánské vlády zařídit uznání naší vlády v Londýně. Jirasův přítel Ing. Pedro E. Paulet jej představil sekčnímu šéfovi ministerstva zahraničních věcí. Věc byla projednána a peruánská vláda oznámila souhlas s navázáním styků pomocí velvyslanectví v Londýně.

Miroslav Jiras, i když ne z novinářské rodiny, založil roku 1937 časopis *Mundo Eslavo*. Spoluzakladateli byli jeden Jugoslávec a Polák, ale Polák vydržel jen tři měsíce a Jugoslávec tři roky. Přestože poté zůstal Jiras sám, vydával časopis až do roku 1948 prakticky bez vnější finanční pomoci.

Byla to jistě velká práce, a mnohdy nedoceněná, a bohužel ani v naší zemi se o ní nic neví: psaní článků, korektury tisku, fotografie, rozesílání průměrně 3000 výtisků, shánění inzerce, papíru i tisku. Mohl to dělat jistě jen člověk s velkou chutí pomoci, bez ohledu na osobní poměry a materiální zajištění.

Miroslav Jiras udělal pro dobré jméno Československa mnoho a malý článek k plnému ocenění všech zásluh nestačí. *Mundo Eslavo* sice již neexistuje, ale pan Jiras propagoval rodnou zemi

ještě dlouhá léta, stýkal se s krajany i nečetnými návštěvníky z ČSSR a mně daroval fascikl časopisů pro krajanskou knihovnu Náprstkova muzea.

Dobrodružství krajana z Kostariky

ČESKOSLOVENSKÝ SVĚT, 18/1970

Během své roční studijní cesty Latinskou Amerikou jsem zavítal i do jedné z nejmenších zemí amerického kontinentu, do Kostariky. Tehdy mne ani nenapadlo hledat tam krajana. V ostatních zemích Jižní Ameriky jsem jich potkal dost, ale v Kostarice?

Jednoho dne jsem cestoval po poloostrově Nicoya se dvěma obchodními cestujícími. Slovo dalo slovo, když jeden z nich se k mému překvapení klidně otázal: „Sabe Ud. donde vive su compatriota?“ (Víte, kde bydlí váš krajan?) „Ne, to snad ani není možné,“ odpovídám. „Ale ano, pan profesor Papež, bývalý ministr tělovýchovy a mládeže!“

Překvapeně mlčím a Marcio mi již píše krajanovu adresu v San José. Ano, české jméno to je, ale že mne nikdo z krajanů v Ekvádoru nebo Peru neupozornil? Pan Papež bude zřejmě v Kostarice zcela osamocený a jako jediný Čech bez veškerých styků s ostatním krajanským hnutím v Americe.

Hlavní město San José má prakticky evropský ráz, ovlivněný velkým procentem přistěhovalectví, jen adresa je udána místním způsobem, zřejmě obvyklým. Od nějakého známého místa na kroky a světové strany. Postavil jsem se před pohřební kancelář, jak bylo napsáno, učinil asi sto kroků na západ k rohu ulice a pětadvacet kroků na jih. Kupodivu lehce nacházím vizitku: PAPEŽ. V okně visí i nápis: Prodej známek.

Zazvonil jsem. Otevřela mi starší, tmavovlasá paní. „Ano, pan Papež je doma, pojdte dál, chcete nějaké známky?“ Již z dálky je vidět, že pan Papež není domorodec. Jeho světlé vlasy a jasně modré oči prozrazují evropskou, či dokonce slovanskou příslušnost.

„Dobrý den, pane Papež, jak se máte?“ začínám česky náš dlouhý rozhovor. O něm, o Americe a samozřejmě i o Praze, jinak

by to nebylo ani možné. Je mu asi padesát, velmi živý a hovor-
ný. Jdeme si sednout do kavárničky na snídani. Říká, že velmi
spěchá, ale takovou příležitost, po mnoha letech si promluvit
s Čechem – a k tomu ještě s Pražákem – si nemůže nechat ujít.

„Opustil jsem Prahu asi v osmnácti letech,“ začal své vyprávění krajan Papež. „Táhlo mne to ven, cestovat, poznávat jiné kraje. Několikrát jsem se ještě vrátil, ale nikdo o mne neměl zájem. Odjel jsem po krátké době opět. Jako prostý námořník a později v hodnosti třetího důstojníka jsem objel několikrát zeměkouli na mnoha lodích, pod různými vlajkami. Jihoamerický kontinent jsem prošel celý, zvláště brazilské mato jsem projezdil na koni křížem krážem. A představte si, stále na československý pas! Bez problémů. Jen na jedněch hranicích, snad kolumbijských, jsem musel pohraniční úředníky nejdříve opít do němoty,“ směje se pan Papež a modrá očka mu jen jiskří. „Nebyla to legrace, to víte,“ uzavírá jednoduše své snad třicetileté cestování po světě.

„Pak jsem se usadil v San José a oženil.“ „A jak to bylo s tím ministrem?“ vskočil jsem mu zvědavě do řeči. „No, to bude již dobrých dvacet let, kdy mne zvolili ředitelem tělesné výchovy a mládeže v Kostarice, něco na úrovni ministerstva. Patnáct let jsem to dělal.“ „Ale to je ohromná kariéra,“ říkám. „Jakápak kariéra, to ze mě chtěli teprve udělat! Nutili mne neustále na různá vysoká politická místa, ale odmítal jsem a odmítám stále. Kdepak, na to já nejsem; tělocvik, to bylo něco jiného. Tomu rozumím, ale politice ne. Kdybych mohl,“ a jako by celý oživil, „tak vezmu něco jiného. Nedávno mi nabízeli místo kapitána námořní lodi, ale...“ mávl rukou. „Kolik je vám vlastně let, pane Papež?“ ptám se. Počítal jsem v hlavě, co vše zažil, a nějak mi to s odhadem jeho stáří nevycházelo. „No, nebude to dlouho trvat a budu mít na krku sedmý křížek.“ „Sedmdesát let!?“ vykřikl jsem uznale, ale i s otazníkem, jak je to možné. „Ted již jen v klidu prodávám své sbírky známek... no, alespoň mám na cigarety.“

Kdepak, pan Papež nezapře postavou nebo krokem sílu vůle, odvahy a vytrvalost. Stal se pro mne ukázkou člověka a síly, který bez peněz a majetku, ale i bez nároku na nějakou slávu či pocty, dokáže projít světem s čistotou a ryzostí charakteru na štítě.

Jeho perfektní čeština zněla v exotické Kostarice příjemně i mně. Bylo to krásné setkání, a o Praze a Československu

jsme raději nemluvili dlouho. Při podobné zmínce mu byl vidět smutek v očích... a když se sejdou dva chlapi, rozumějí si i bez sentimentálních řečí.

Čechoslovák v Ekvádoru

ČESKOSLOVENSKÝ SVĚT, 21/1970

Se stejným názvem časopisu jsem se setkal minulý rok v Quitu, hlavním městě Ekvádoru. Již v Limě, odkud jsem přijížděl, mi doporučili navštívit pana doktora Lederera, bývalého šéfredaktora tohoto krajanského časopisu.

Quito leží v krásném horském údolí, na úpatí historické hory Pichincha, na které se odehrála vítězná bitva osvoboditele Ekvádoru generála Sucreho. Na jižním konci se rozkládá stará část města s úzkými uličkami, náměstíčky a kostely. La Compañía, La Catedral, San Francisco, La Merced, Santo Domingo a jiné krásí koloniálními barokními portály a oltáři jedno z nejkouzelnějších hlavních měst Jižní Ameriky. Lidové trhy plné barevného a svěžího ovoce, zeleniny, ale i živě barevných látek, dek a ponč vytváří spolu s divoce vykřikujícími prodavači a smlouvajícími kupci typický obraz lidového koloritu jihoamerického kontinentu. Na severu je město naopak velmi moderní, se širokými avenidami, velkými parky, novými budovami, hotely, nemocnicemi a univerzitou. Na jedné z hlavních tříd – 10 de Agosto – bydlí i dr. Lederer.

Sedím v jeho pracovně vyzdobené obrázky z pražských ulic, lidovými džbánky z Moravy a s knihovnou pouze s českými tituly. Zajímám se o krajanský spolek. Ve válečných letech a několik let potom byl zde život krajanů velmi aktivní. Časopis *Čechoslovák v Ekvádoru* vycházel v období druhé světové války napůl v češtině, napůl ve španělštině. Pan doktor mi věnoval několik jeho výtisků, které jsem později po návratu do Prahy daroval krajanské knihovně Náprstkova muzea. Měl jsem však dojem, že i když oficiálně krajanský spolek již neexistuje, zde u dr. Lederera se mnozí Češi scházejí dosud. Paní Ledererová je

totiž velmi dobrá zubní lékařka! Během hovoru mi dr. Lederer vykládal také jednu zajímavou historku, která se stala v době návštěvy dvou cestovatelů z ČSSR, Jiřího Hanzelky a Miroslava Zikmunda. Chtěli se dostat k lovcům lebek – indiánům Jíbaros, ale nepodařilo se jim to. Teprve když jim dr. Lederer půjčil jako průvodní list pravou „tzantza“ (vysušenou lebku zabitého indiána), návštěva se jim podařila. Tuto lebku mi dr. Lederer ukázal zabalenou jako relikvii ve skleněné vitríně. Získal ji někdy v roce 1943, kdy pracoval v pralese nedaleko území Jíbaros.

Malé město, jako je Quito, napomáhá k téměř dennímu střetávání; a navíc musím podotknout, že naši krajané zaujímají některé významné pozice, které je též jako určitou sociální skupinu spojují dohromady.

Jeden z nich, snad nejvlivnější z krajanů v Ekvádoru, který si nepřeje být jmenován, staví nedaleko Quita rozsáhlý komplex ubytoven, škol a zdravotních a sportovních středisek pro děti bez rodičů nebo pro děti, jejichž rodiče nemají dostatečné prostředky pro jejich výchovu. Má se jim zde zdarma dostat nejen školního vzdělání, ale i umožnit úspěšné zapojení v budoucím životě. Je to jedna z ojedinělých akcí v Latinské Americe a můžeme být hrdi, že je to právě zásluhou našeho krajana.

Během několika týdnů se můžete poznat i s jinými pozoruhodnými obyvateli Quita. Krajané pracují na zastupitelských úřadech tří států. Nijak mne již nepřekvapilo, že zástupcem Organizace spojených národů v Ekvádoru je pan Lang pocházející z Jihlavy. A uvidíte-li v Quitu firmu Žák, pochopíte hned, že je česká, na rozdíl od firmy AKIOS, kde zjistíte původ exotického názvu až po přečtení odzadu – SOJKA.

Dobrý pozorovatel postřehne i malou pamětní desku s označením jména náměstí: LIDICE. A nesmíme zapomenout ani na astronomickou observatoř nedaleko pomníku Simóna Bolívara, na které visí deska věnovaná dr. Milanu Rastislavu Štefánikovi, který observatoř založil během svého pobytu v Jižní Americe. Krajané však nežijí jen v hlavním městě Quitu. Náhodně jsem se s nimi setkal při své cestě i v Ambato, Salinas a Guayaquilu.

Třítýdenní zastávka v hlavním městě mi sice nestačila k navštívení všech krajanů, ale hlahol nefašované češtiny, příjemné chladné podnebí a nevelkoměstský charakter Quita mi na chvíli vytvořily sympatickou vzpomínku na domov...